

WhatCity? o bezpečnosti – záznam z konferencie

Spracovateľ: Aliancia Stará Tržnica – občianske združenie

Vydal: Aliancia Stará Tržnica – občianske združenie

Licencia: Attribution-NonCommercial-ShareAlike 3.0 Unported (CC BY-NC-SA 3.0)

Shared Cities: Creative Momentum je európskou kultúrnou platformou, ktorá adresuje aktuálne výzvy európskych miest. SCCM je spoločným projektom partnerov Goethe-Institut (DE), Česká centra (CZ), reSITE (CZ), Vysoká škola výtvarných umení (SK), Association of Belgrade Architects (RS), Hungarian Contemporary Architecture Centre – KÉK (HU), Katowice City of Gardens (PL), KUNSTrePUBLIK (DE), Mindspace (HU), Aliancia Stará Tržnica (SK), Res Publica – Cities Magazine (PL). Spolufinancované z programu Európskej únie Kreatívna Európa.

The European Commission support for the production of this publication does not constitute endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Občianske združenie Punkt v spolupráci s Alianciou Stará Tržnica zorganizovalo dňa 15.6.2017 v priestoroch Starej tržnice ďalšie podujatie zo série WhatCity?, tentoraz s podtitulom [Urban insecurity / Bezpečnosť v meste](#). Téma zahŕňala rôzne problémové body od kriminality až po dopravné riešenia, osvetlenie, či odlišné typy chápania verejných priestranstiev rozličnými sociálnymi skupinami. V tomto sumári nájdete tie, ktoré sme považovali za najdôležitejšie. V rámci podujatia tiež prebehla v dvoch skupinách debata o potrebných intervenciách vo verejných priestranstvách a diskusia nad mapou, kde sa identifikovali problémy a potenciály územia.

Téma: Bezbariérovosť

Diskusie nad mapou poukázali na niekoľko príkladov dobrého zaobchádzania, kedy ani historický aspekt miesta nemusí byť problémom pre bezbariérovosť. Počas rozhovoru tiež účastníci upriamili pozornosť na dôležitosť akcií, pri ktorých si človek dokáže uvedomiť pozíciu ohrozeného, napr. na ČVUT robia happening v rámci výučby bezbariérového plánovania, kedy si aj študenti môžu vyskúšať situácie - byť na vozíku, nevidiaci a pod. To napomáha väčšej empatii pri plánovaní. Z diskusie tiež vyplynulo, že v porovnaní Prahy a Bratislavy je téma bezbariérovosti v plánovaní v Prahe viac koncepčne rozvinutá. V Bratislave sú časté príklady prerobenia priestoru na bezbariérový, no následne sa však často vytvorí bariéra na inom mieste. Problematickosť nekonceptného premýšľania nad priestorom je spojená aj so slabou komunikáciou a spoluprácou medzi mestom a mestskými časťami. Účastníci workshopu viackrát opakovali problém nefungujúcich semaforov, či vodiacej línie pre slabozrakých a nevidiacich, ktorá však môže slúžiť len na malé vzdialenosti, no pri veľkom priestore typu námestie nefunguje. Zároveň poukázali na potrebu aktívnej participácie príslušnej komunity hneď od začiatku procesu plánovania priestoru.

Téma: Sebaobrana

Účastníkom workshopu bol tiež inštruktor sebaobrany T. Sklut, ktorý zastupuje izraelskú firmu a sprostredkúva kurzy pouličného spôsobu sebaobrany Krav maga. Pán Sklut navrhuje kurzy sebaobrany hlavne pre zamestnancov prevádzok, taxikárov, či čašníkov v prevádzkach na námestiach v centrách miest. Často sa opakovala myšlienka zaviesť kurzy aj do stredných a základných škôl ako súčasť výučby. Bola vyzdvihnutá jednoduchosť a účinnosť tohto štýlu, pretože človek v stresových situáciách často zabudne zložité hmaty a chvaty sebaobrany. Kurzy sú určené hlavne pre zraniteľné skupiny ako ženy, deti, seniori (cieľová skupina). Pán Sklut vytvoril projekt Safe School (bezpečná škola), v rámci ktorého chodia po školách počas vyučovacích hodín telesnej výchovy a ukazujú rôzne techniky sebaobrany, najmä tzv. únikovej

sebaobrany. Na Slovensku už boli oslovení aj Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu, pričom na budúci rok plánujú absolvovať 12 základných škôl na Slovensku.

V rámci rozhovorov padlo aj krátke vysvetlenie práce slečny Duškovej. Pred tromi rokmi sa viac ako 40 odborníkov zapojilo do podobného projektu v rámci troch etáp. V prvej etape identifikovali modelové situácie napadnutí na ulici z reálnych prípadov napadnutia. V druhej etape boli prizvaní aj rôzni športovci, odborníci na bojové umenie (judo, box, atď.), ale aj reálni pouliční útočníci a vymýšľali účinné ale jednoduché techniky sebaobrany, ako v stresovej situácii pri napadnutí reagovať a obrániť sa. Tretia etapa predstavovala tréningy detí zo škôl. Cieľom bolo zahrnúť sebaobranu do výučby telesnej výchovy. Väčšina techník sebaobrany je prirodzená a jednoduchá a ostane človeku dlho v pamäti. Okrem toho sa diskutovali dizajnové opatrenia v rámci plánovania; v mestách sa dizajnujú a prijímajú opatrenia s cieľom minimalizovať nebezpečenstvo, čo však vedie k nižšej pozornosti obyvateľov.

Téma: Rezidenti a prevádzkari

Rezidentka Starého mesta prišla rozhorčená vysloviť svoju občiansku nespokojnosť. Sama identifikovala ako najväčšie problémy hluk, cyklistov, zle zvládnutú estetickú stránku námestia a okolitých priestorov. Dôchodkyňa žijúca v priestore kritizuje postoj magistrátu, rovnako ale kritizuje aj neziskový sektor za neaktivitu, pretože má dojem, že sa problém nerieši.

Pani Hlinová, ktorá prevádzkuje reštaurácie na Námestí SNP, sa vyjadrila, že nemá pocit, že by Námestie SNP bolo nebezpečné a nemá v tomto zmysle negatívne skúsenosti. Trápia ju skôr rozbitý povrch námestí, trčiace klinec a pod. Zdá sa jej, že skladba prevádzok je bez koncepcie - okrem gastroprevádzok iné prevádzky v Bratislave nevznikajú. Spolu s diskutujúcimi riešila otázku, či je možná regulácia v tejto oblasti zo strany mesta, pretože námestie stráca "obchodný" nádych. Diskutujúci následne riešili otázky úplného zákazu parkovania na Námestí SNP. Pani Hlinová vyjadrila jasný súhlas so zákazom a navrhuje založenie združenia - prevádzkari obchodov, reštaurácií a mesto. Združenie by mohlo mať na starosti údržbu okolia po vzore združenia v oblasti OC Eurovea. Námestie SNP je typicky tranzitné námestie, avšak má potenciál nebyť len tranzitným námestím. Ďalej navrhuje zákaz možnosti parkovania v tejto oblasti, zrušenie parkovacích miest hlavne pre zamestnancov magistrátu. Pani Hlinová má pocit, že častokrát supluje úlohu mesta, napr. verejné WC, poriadok okolo terasy jej prevádzky, sadenie kvetín do mestských kvetináčov atď. Opakovane poukazuje na problém s parkovaním v pešej zóne: mesto povolí vjazd do pešej zóny, no ignoruje autá zaparkované na pešej zóne a nerieši, či šoféri dodržiavajú pravidlá parkovania. Pociťuje taktiež problém s bezdomovcami v okolí prevádzky. Jej ďalším návrhom je revitalizácia územia, pričom konkrétne navrhuje pridať

terasu za účelom eliminácie neporiadku, prítomnosti bezdomovcov a parkovania áut v rámci pešej zóny na Námestí SNP. Pani Hlinová neočakáva pridanie terasy za účelom zisku, ale revitalizácie a skrášlenia priestoru, no mesto v minulosti terasu nepovolilo, aj napriek tomu, že investor prejavil záujem priestor takýmto spôsobom revitalizovať. Podľa nej je veľkým problémom podlaha, kachličky, vybitá dlažba na Námestí SNP.

Téma: Verejný priestor, architektúra a mobiliár

V rámci diskusie k možnostiam riešenia Námestia SNP a Kamenného námestia, vyplynul z rozhovorov aj návrh vytvorenia veľkého kontinuálneho priestoru - spojenie troch námestí (Kamenné námestie, Námestie SNP, Hurbanovo námestie). Ako veľký problém sa javí samotné Námestie SNP - integrácia pietneho miesta s verejným a tranzitným priestorom. Urbanista Igor Marko navrhuje sa zaoberať prvkom po prvku a vyčistiť tak priestor od toho, čo tam nepatrí. V angličtine sa pre tieto účely často využíva výraz "clutter" - bariéry by mali prechádzať striktnou kontrolou, pretože námestie by malo byť prázdne, aby sa tam veci mohli diať. Je vhodnejšie ísť cestou tzv. "vyčistenia" námestia a tiež zosynchronizovania prevádzok a stakeholderov. To následne poskytne návod ako transformovať námestie. Igor Marko uvádza ako príklad podobný prieskum, ako sa realizoval na Obchodnej ulici.

Podľa účastníkov námestie pred tržnicou funguje dobre ako priestor, určité výhrady mali len k trhom, ktoré ho znečisťujú, pričom podľa nich tam zásobovanie ničí dlažbu. Poukázali tiež na dva vstupy do starého mesta, pričom v jednom je bariéra s reťazou, druhý je zablokovaný parkovaním. Kamenné námestie má ale veľký potenciál. Podobne to je aj s priestorom za Tescom, ktorý má parametre dobrého verejného priestoru, ale je momentálne len parkoviskom.

Na diskusii tiež padla otázka, čo vlastne znamená architektúra v dnešnej dobe. Účastníci nadhodili, že je nutné zaoberať sa vecami malého merítka a že sa architektúra príliš vzdialila od svojej pôvodnej podstaty. Námestia sú podľa niektorých skvelý zdieľaný priestor, pre iných zas zbytočne veľký, bez zelene, s kolíziami. Kvalitný, bezpečný, príjemný verejný priestor by mal byť multifunkčný, pričom toto sa pravidelne osvedčuje ako najlepšia možnosť, aj vzhľadom na menšiny a podobne. Účastníci identifikovali ako základné pravidlo kvality verejných priestorov – slúži rôznym ľuďom.

Návrhy zúčastnených sa tiež týkali mobiliáru, ktorý vyplňa verejné priestory. Podľa diskutujúcich by sa na Námestí SNP ako prvá mala vyriešiť cesta ako taká, následne problém parkovania a napokon pamätník. Diskutovali sa tiež možnosti regulácie dopravy na námestí: definovať trajektórie, alebo obmedziť rýchlosť ako v pešej zóne? Pražské obmedzenie rýchlosti

v pešej zóne na 20km/h je nadmerné, cyklisti to navyiac často porušujú. Cyklisti sa prirodzene sťahujú na hladší povrch, ak je možnosť výberu. Ak sa pôjde do režimu historickej dlažby ako je typické v starom meste, hrozí že cyklisti pôjdu na iný vyhovujúcejší povrch.

Téma: Dúhový pride

Dôležitá otázka bezpečnosti bola nastolená aj pri organizovaní prvého ročníka Dúhového pride-u (2010). Bolo zatknutých 60 ľudí aj napriek tomu, že sa organizátori podujatia snažili o dosiahnutie atmosféry na štýl festivalu Pohoda s cieľom nielen zorganizovať stánky s občerstvením, ale aj vytvoriť priestor pre rôzne diskusie či stánky mimovládnych organizácií. Podujatie malo byť inkluzívne a spájať ľudí napriek tomu, že v slovenských podmienkach je stále vnímané toto podujatie ako protest. Iniciatíva Inakosť (Macko) chce tiež robiť prieskum, ako sa žije ľuďom v meste z komunity LGBT, aké sú ich skúsenosti s diskrimináciou, fyzickými útokmi a pod. Iniciatíva taktiež plánuje uskutočniť veľký dotazníkový prieskum o tom, ako sa členovia LGBT komunity cítia akceptovaní v spoločnosti, napr. či sa neboja držať sa za ruky na verejnosti. Chcú v týchto aktivitách spolupracovať s mestom, pričom ambícia zo strany organizátorov Pride-u je zbaviť sa vysokej miery zabezpečenia a bezpečnostných opatrení, ktorá je venovaná tomuto podujatiu (veľa policajtov, ohradenia priestoru, vysoká izolovanosť a pod.). Príklad vidia v Prahe, kde sa organizuje toto podujatie v rámci mesta bez špeciálneho ohradenia. Tvrdia, že tam je spolupráca s mestom veľmi pozitívna.

Téma: Marginalizované skupiny (bezdomovci, opilci, drogovzo závislí...)

Priestor Kamenného námestia je neprehľadný, tendencia ľudí je skôr tento priestor prejsť čo najrýchlejšie a netrúbiť na ňom čas. Ľudia si zväčša nemajú kam sadnúť a častokrát ani nesadnú, pretože by museli zdieľať priestor s bezdomovcami. Častokrát sú však tiež minoritné skupiny napr. bezdomovci obeťami agresie opitej klientely prevádzok, čo znamená, že aj majoritná skupina obyvateľstva je veľakrát problémom. Tvorí neporiadok, devastuje priestor prevracaním smetných košov, atď. Adam Janda hovorí, že je veľa prázdnych priestorov, kde by mohlo byť zriadené pre tieto skupiny denné centrum a nocľaháreň priamo v centre, lebo aktuálne sa nachádzajú v okrajových častiach BA (letisko). Ak by sa napríklad zriadili len verejné toalety v tomto priestore, mohli by tam chodiť na WC, pretože aktuálne takúto potrebu vykonávajú na verejných priestoroch, napríklad v kríkoch na Kamennom námestí. Z takýchto centier by sa tiež dala potom systematicky organizovať participácia týchto skupín napr. na upratovaní verejných priestorov, čím by si mohli napríklad vytvoriť vzťah k prostrediu. Účastníci spomenuli sčítanie bezdomovcov v Bratislave z roka 2016, podľa ktorého žije v Bratislave okolo 3 tisíc ľudí bez domova.

Téma: Príklady z Viedne

Pani Posch pracovala napríklad na projekte premeny Schwedenplatzu vo Viedni. Participačný projekt Schwedenplatzu sa uskutočnil pred 4 rokmi, pričom v rámci neho v prvom rade urobili online aj offline rozhovory. Vyjadrenie názorov ľudí prebiehalo maximálne transparentne, dôležité bolo aj to, že vzhľadom na veľkosť prostredia rozdelili priestor na štyri menšie časti, pretože priestor má rôzne funkcie. Snažili sa o zachytenie kvalít, ktoré by priestor mal mať. Následne, potom, čo sa uskutočnila celá participatívna fáza, došlo v rámci architektonickej súťaže k ďalšej forme participácie. Pri vysúťžení konkrétneho návrhu sa k tomu verejnosť mohla vyjadriť na verejnej prezentácii a dávať svoje komentáre. Následne porota vybrala konkrétny projekt. Najdôležitejšie bolo že zachytili ľudí offline aj online, aby nadobudli istotu, že sa dotkli všetkých skupín. Pani Posch použila tiež príklad premeny MariaHilfer Strasse, ktorá sa premenila rapídny spôsobom. Napriek počiatočnému odporu niektorých aktérov sú nakoniec všetci spokojní.

Pani Posch tiež tvrdí, že medzi mestskými časťami funguje intenzívna spolupráca, financovaná mestom. Viedeň robí veľa na poli bezpečnosti – napr. Koncepcia osvetlenia, ktorá funguje na princípe osvetľovania všetkých nebezpečných miest, kde sa obyvatelia a návštevníci môžu cítiť ohrozený. Mesto Viedeň má rôzne kanály ako nahlasovať nebezpečné miesta, pričom sa im venuje maximálna pozornosť. Často sa stretávajú so stereotypmi, takže intervenčné tímy sú zmiešané mužsko-ženské. Podľa pani Posch je nutné podporovať stretnutia, ktoré prinášajú výmenu názorov rôznych strán, pretože hrozí, že sa podnety a zistenia od sociálnych vedcov nedostanú ďalej k politikom a úradníkom a napriek tomu, že sa vytipujú kritické miesta, pripraví sa materiál, ktorého výsledok sa nestretne so záujmom a mestské zastupiteľstvo ho odignoruje.

1 + 2	Komentár p. Sitárovej – „Priveľa spevnených priestorov, malo zelene“ Komentár p. Duškovej – „Priestor vyžaduje navádzacie prvky pre slabozrakých“	14	Zle podmienky
3	Dopravná kolízia Komentár p. Jakušovej – „Tolerancia voči rôznym druhom dopravy“	15	Komentár p. Lényiho – „Príjemný parter“
4	Poškodený chodník	16	Komentár p. Kratochvíľovej – „Zanedbaný technický stav chodníka“
5	Odstránenie taxíkov z chodníka pre lepší pohyb chodcov	17	Poškodený chodník
6	Komentár p. Jandy – „Bezpečnejší prechod z pošty po prechode“	18 + 19	Komentár p. Jandy: „Spokojnosť so sedením“
7	Znečistený priestor, nerovnosť povrchu chodníka, kolízia peších, výskyt ľudí bez domova a drogovzo závislých	20 + 21	Komentár p. Lényiho – „Príjemný parter“
8	Pamätník kryje bezdomovcov	22	Komentár p. Kratochvíľovej – „... vstup do centra je obmedzený pre peších“
9	Nesúvislý cyklistický chodník Komentár p. Lényiho – „Obmedziť kolízie cyklistov“	23	Komentár p. Jandy – „Jedno z mála funkcionálnych miest v Bratislave“
10	Komentár p. Lényiho – „... široký, príjemný priestor“ Komentár p. Hlinovej – „Odstránení reklamne nosiče“ Komentár p. Hlinovej a p. Jakešovej – „Vysadené kvetináče (ktoré spríjemňujú pohľad na ulicu“	24	Komentár p. Marka – „Nefunkčná fontánka“
11	Rozbité kachličky, nechodí zásobovanie	25	Komentár p. Marka: „...odstránenie problému s bezdomovcami“
12	Komentár p. Duškovej – „...vyriešenie problému s ľuďmi bez domova, zmeniť priestor s účelom lepšej prehľadnosti“ Komentár p. Jandy – „Prítomnosť kamery“ Komentár p. Hlinovej – „pomáhanie ľuďom bez domova Spoločenstvom Sv. Egídia (stretávanie, dávanie jedla)“	26	Komentár A. Jandy – „Príjemná fontána“
13	Rozpadnutá dlažba Komentár p. Sitárovej: „Vylepšenie priestoru, aby nepôsobilo chaoticky“	27	Komentár p. Sitárovej – „Nespokojnosť s trhmi“
		28	Zle vyriešená dopravné označenie Komentár p. Kratochvíľovej – „... výhybka, nie je kolmo“
		29	Komentár p. Kratochvíľovej – „Nebezpečný prechod“
		30	Komentár p. Kratochvíľovej – „Stavebno-technický zlý terén“
		31	Komentár p. Duškovej – „... zlý prechod“
		32	Komentár p. Duškovej – „Nútnosť dispozície verejných WC“
		33	Komentár p. Jakešovej – „Nevyužitý potenciál miesta“
		34	Komentár p. Skluta – „... nevyriešený problém ohľadom ľudí bez domova“
		35	Neprehľadový priestor
		36	Zavedenie líniovej bariéry, zlepšenie dopravnej otázky
		37	Komentár p. Duškovej – „pocit stiesnenosti v tomto priestore“
		38	Komentár p. Bugarica – „malo zadefinovaný priestor značkami“
		39	Lepšie označenie parkoviska pre taxíky
		40	Komentár p. Košťála – „príjemne ihrisko na Hurbanovom námestí“

- 41 Vylepšenie dopravného označenia
- 42 Komentár p. Paulíniovej – „... *parkujúce auta spôsobujú bariéru (zla bezpečnosť, zla viditeľnosť)*“
- 43 Komentár p. Poscha – „Nevyrúbavať stromy“
- 44 Prázdny, nevyužitý priestor
Komentár P. Paulíniovej – „... *chyba zeleň*“
- 45 Komentár P. Paulíniovej – „*Zle zriadený priestor na parkovanie*“
- 46 Vylepšenie využitia priestoru
- 47 Znečistený priestor
- 48 Zle vyriešená dopravná situácia
Komentár p. Bugarica – „*Na prechode šoféri nedávajú prednosť chodcom*“
- 49 Stanky uzatvárajú námestie, čo spôsobuje malo priestoru pre chodcov; riešenie situácie s autami
Komentár p. Paulíniovej - „*Male uličky preplnene autami, nie je to pre chodcov, aj keď je pre nich určený*“
- 50 Komentár p. Košťála – „... *nová kultúra občerstvenia na ulici*“
- 51 Znečistene parkovisko
- 52 Viac zelene
Komentár p. Bugarica: „*Viac stromov a Hotel Kyjev vzbudzuje zlý dojem u turistov*“
- 53 Vylepšenie využitia priestoru s potenciálom
- 54 Znečistený priestor
- 55 Vylepšenie stavu ulice
- 56 Znečistený priestor na sedenie
Komentár p. Poscha – „*Navrhnutie okrúhlejších lavičiek, kde si môžu posadať ľudia, ktoré by inak vedľa seba nesesedeli*“
- 57 Viac zelene
- 58 Zle vyriešene dopravné označenie
Komentár p. Fillera – „... *nie je jasné kam má ísť cyklista*“
- 59 Komentár p. Gubča – *pekný vonkajší výzor – streetart*“